

Hankekuvaus ja Laskennallinen tarveselvitys:

Pohjois-Karjalan Sydänpiiri ry, STEA 10488-kehittämishanke

Yksikkö: Hallintopalvelut, kehittämissyksikkö

Laatija: Minna Patama ja Ulla Tiainen 7.2.2024

Rahoituslaskelma

Pohjois-Karjalan Sydänpiiri ry on hakenut Pohjois-Karjalan hyvinvointialue – Siun sotelta kumppanuutta STEAn myöntämään 10448-kehittämishankkeeseen Perheen sydän ratkaisee. Siun soten osuus hankkeeseen on 12 000 €. Perheen sydän ratkaisee -hankeaika on 2022–7/2024. Hankkeen kokonaisbudjetti 401 052 €. Vuoden 2024 STEAn avustus 10448-kehittämishankkeeseen Perheen sydän ratkaisee, on 133 684 €. Siun soten kumppanuus kohdistuu vuodelle 2024.

Hankkeen kuvaus

Kumppanuus kohdistuu Tulppa-toiminnan jalkauttamiseen, markkinointiin, tulppavertaisohjaajien mukaan ottamiseen Tulppa-toimintaan sekä sydänvertaistukitoiminnan kehittämiseen Pohjois-Karjalan hyvinvointialueella.

Tulppa-kuntoutus on Sydänliiton kehittämä sydänkuntoutuksen toimintamalli, joka on tarkoitettu terveydenhuollon toimijoiden käyttöön. Sydänkuntoutuksen saatavuus on Suomessa heikkoa, vaikka sekä Euroopan Kardiologinen Seura (ESC) että Suomen kansalliset Käypä hoito -suositukset vahvasti suosittavat kokonaisvaltaista sydänkuntoutusta sydäninfarktin sairastaneille ja sepelvaltimotautidiagnoosin saaneille. Tulppa-kuntoutuksessa toteutuvat hoitosuosittelujen kaikki piirteet. Se on tavoitteellista, ohjattua toimintaa, joka tähtää tehokkaaseen sekundaaripreventioon sekä sairastuneen hyvinvoinnin ja elämänlaadun parantamiseen. Tulppa-kuntoutuksessa käytettävät keinot perustuvat tutkittuun tietoon siitä, miten käyttäytymismalleja muutetaan terveyttä edistäviksi. Erityisesti Ruotsissa tehtyjen monien tutkimusten mukaan sydänvalmennus vähentää sepelvaltimotautipotilaiden kuolleisuutta sekä terveydenhuollon kustannuksia.

Tulppa-ryhmäkuntoutus on perinteinen kasvokkain tapaamisiin perustuva kuntoutuksen toimintamalli. Se sisältää n. 10 pienryhmätapaamista, joissa kuntoutuja saa tietoa eri aiheista, voi keskustella kokemuksistaan sekä kartuttaa omahoidon ja elintapamuutoksien tekemisen taitoja. Ryhmäkuntoutus sopii kuntoutukseksi sepelvaltimotautia, aivoverenkiertohäiriötä ja alaraajojen tukkivaa valtimotautia sairastaville sekä useita riskitekijöitä omaaville. Kuntoutujilla on käytössään Sydänliiton tuottama Kuntoutujan työkirja. Tulppa-kuntoutusta aloitettiin syksyllä 2023 ensimmäisenä Ilomantsin terveysasemalla, jonne myös Tulppa-vertaisohjaaja rekrytoitiin mukaan. Jatkossa Tulppa-toiminnan on tarkoitus laajentua yhä useammalle terveysasemalle Pohjois-Karjalan hyvinvointialueella ja tulppavertaisohjaajia on tarkoitus kouluttaa mukaan jokaiselle terveysasemalle, jossa Tulppa-ryhmät kokoontuvat. Tulppa-ryhmät mahdollistavat myös sairastuneiden vertaistuen.

Hankkeen tarve

Kumppanuutta tarvitaan rakentamaan pitkäjänteistä ja molemminpuolista yhteistyötä Pohjois-Karjalan Sydänpiiri ry:n ja Pohjois-Karjalan hyvinvointialue – Siun soten sosiaali- ja terveydenhuollon ammattilaisten kesken. Kumppanuudella pystytään kehittämään entistä vaikuttavampia palveluja ehkäisemään sydän- ja verisuonisairauksia ja jo sairastuneiden uusien tautitapahtumien syntyä. Kumppanuutta tarvitaan terveysasemilla toteutettaviin Tulppa-ryhmiin vertaistuen mahdollistamiseen sekä vertaistuen mahdollistamiseen sairaalassa. Uusia Tulppa-vertaisohjaajia tarvitaan vähintään kahdeksan, jotta jokaisella alueella on käytettävissä vähintään yksi vertaisohjaaja. Koulutettuja Tulppa-ohjaajia (ammattilaisia) on yhteensä 27. Hoitohenkilökunnalla ja muilla sosiaali- ja terveydenhuollon ammattilaisilla tulee olla tietoa vertaistuen muodoista, jotta sydänpotilaiden ohjaaminen oikean tuen piiriin mahdollistuu.

Kansainvälisten hoitosuosituksen mukaan jokainen sepelvaltimotautia sairastava tulisi ohjata sydänkuntoutukseen, mutta Suomessa kuntoutusta saa 20 % sairastuneista. Tutkimusten mukaan sepelvaltimotautipotilaiden kuntoutus on vaikuttavaa, sen avulla vähennetään mm. kuolleisuutta ja uusia tautitapahtumia. Tulppa-kuntoutus lisää valtimotautipotilaiden kuntoutukseen pääsyä. Kuntoutuksen avulla tuetaan sairastuneen sekundaariprevention toteutumista, työ- ja toimintakyvyn ylläpysymistä ja sairauteen sopeutumista sekä ehkäistään uusia tautitapahtumia. Kuntoutus vähentää palvelujen tarvetta terveydenhuollossa. Tulppa-kuntoutukseen osallistujilla on tutkimusten mukaan todettu vaaratekijöiden arvoissa ja elintavoissa suotuisia muutoksia, osallistujat ovat kokeneet voimaantuvansa kuntoutuksen ansiosta.

Sepelvaltimotaudin hoitokustannukset ovat merkittävät. Perushoitopäivän hinta Siun soten sydänkeskuksen vuodeosastolla on 473 euroa/vuorokausi, vaativa hoitopäivä 759 euroa/vuorokausi ja sydänvalvonnan hoitopäivä 1005 euroa/vuorokausi. Haettavan kumppanuuden rahoitusosuus on 12 000 euroa. Hankkeessa tehtävät toimet perustuvat näyttöön ja tutkimukseen ja ovat pitkän tähtäimen toimia tautitapausten ehkäisyn vastaisessa työssä.

Elintapaohjaus on yksi Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen lautakunnan painopistealueista. Haettavan hankkeen toiminta kytkeytyy hyvinvointialueen strategiaan erityisesti strategisten tavoitteiden 1 ”Toimintamme lähtökohtana on ennaltaehkäisy sekä hyvinvoinnin, terveyden ja turvallisuuden edistäminen yhteistyössä asukkaiden ja yhteistyökumppaneiden kanssa” ja tavoitteen 7 ”Toimintamme on pitkäjänteistä, tulevaisuuteen katsovaa ja päätöksenteko lapsen edun mukaista” kautta. Hanke kytkeytyy strategiseen uudistusohjelmaan vaikuttavuusohjelman hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen osa-alueen myötä.